

pesti főgazgató, kik — mint annak idején jeleztük — a brassó-plotjesti vasut megnyitásiának indoklására szükségessé vált natársági vámkérdés megállapítása céljából a Predeára utaztak volt, küldetésükben eljárva, visszatértek a fővárosba; A vegyes bizottság minden e pályacsatlakozásra vonatkozó felszólalás névére megállapodásra jutott a román kormány megbízottjaival. A műszaki kérdésekre névére oly intézkedések helyeztetek kiállításra a román kormány részéről, melyek alapján bizonyos várható, hogy a kérdéses pályarész e hó végén, vagy legkésőbb a jövő hó első napjaiban át fog adadni a forgalomnak. Ami a ha'árszéki vámszolgálatot illeti, erre névére oly rendszárdályok fognak alkalmaztatni, hogy a predeál határállomásán egyelőre a tömösi fővámhivatal személyzetéből kirendelendő két tisztviselő fogja a hivatalos teendőket végezni, s maga a predeáli vámhatalom a brassói m. kir. fővámhivatal kirendelését képezzdi. A legszükségesebb helyiségekről gondoskodva van Predeáon, ugy, hogy a vámkézelés akadálytalanul kezdetét veheti a pálya megnyitáskor. A brassói és tömösi fővámhivatal szolgálati viszonyai egyelőre miben nem változnak.

A főrendi ház is letárgyalta a magyar nyelv kötelező oktatásáról szóló törvényjavaslatot. A vitában részt vettek az oláh püspökök, (Román Metianu, Mihályi, Váncsa) természetesen valamennyien a javaslat ellen küzdöttek; mellette Trefort szép, kerek beszéde után Császska, Ipolyi püspökök szóltak. A javaslat még azon ülésen elfogadtatott.

Az erszázgházban a törvényhozás mindkét házában szerényen folyik a munka. A képviselőház letárgyalván a Szegedre s a tiszaszabályozási társulatokra vonatkozó összes törvényjavaslatokat, megadta a kormánynak a szükséges eszközöket arra, hogy a Tiszaszabályozás nagy munkáját a kellő éréllyel, s kellő irányban folytathassa, és Széged újíteremtéséhez hozzáállthasson. E javaslatok elintézése után az erdőtervényjavaslat tárgyalása folytattatott, melyben a ház eljutott a 63 szakaszig.

A felszólalás inkább hasonlítot zsinathoz, mint parlamenthez; egy szónok, Ujfalussy főispán kivételével, — főpapok foglalták el a csatatér. Váncsa, Román, Metianu, Mihályi egy, Császska György és Ipolyi Arnold urak másréséről álltak szemben és küzdöttek egymással a magyar nyelv kötelező oktatása felett. A általános tárgyalás szerencsésen befejeztetett, másnap a törvényjavaslat részletes tárgyalása következik.

A szepesi kir. biztos kinevezésére névére a lapok különböző közleményeivel szemben a „B. C.” ismételve a leghatározotabban hangsúlyozza, hogy e kinevezésre névére még semminem elhatározás sem jött létre, s mint hogy ez most még teljes lehetetlen is, mivel az illető törvény kihirdetése után előbb minden a királyi biztos hatáskörére vonatkozó utasítást ki kell dolgozni és meg kell állapítani és csak ezután lehet egy vagy más személyiséget — a kinek mindenesetre és minden irányban kötelezetten függetlennek kell lennie — ezen kétségkívül fontos és terhes állás elvállalására fel- szólítani.

A sepsi-szentgyörgyi szövő tanműhely.

Az egyesület 1878. december hónapban tartott választmányi gyűlése felszólított egy szakjelentés összeállítására, mely meghagyás folytán lesznek bátor a mélyen tisztelt közgyűlés szíves figyelmét a következőkre alázattal kérní.

Mielőtt feladatod érdemleges tárgyalására tér- nék át, legyen szabad kissé eltérőleg az ipar fontoságáról némelyeket elmondani.

A kik statistikai tudománnyal némileg foglal- koztak tudni fogják, hogy Magyarországon összes lakosainak 5 százaléka foglalkozik ipar és keres- kedéssel, az aránytalan nagyobb rész földművelés- sel foglalkozik.

Az agrrikol államnak minden jövedelme a föld- termő képességétől az pedig az időjárás szépségé- től függvén, így tökéletesen igaz Galiani azon ha- sonlata, hogy az ily állam hasonló a hazard játé- koshoz. A szerencse játékos nem lesi nagyobb fé- lelem s rettegéssel a kocka forgulatát, mint egy agrrikol államban az utolsó polgártól fel egész a pénzügy miniszterig az időjárás esélyeit. Mi füg- günk a szelektől s felhőktől, ha kedvezőtlen körülmé- ny áll be, úgy nincs a lakosság kezében más eszköz és mód, hogy a földművelés által talán el- vesztett kenyérét pótolhassa.

Hogy állítomom igazságát bebizonyíthassam felhozom a következő adatokat u. m:

1790-től 1864 ig 22 szűktermő év volt 1863 ban a kár 120 millióra számítottatott 1866-ban hasonló- képen 1871-ben a Bánát az árvíz által 100 millió kárt szenvedett, míg a következő években a rosda s az egerek pusztítása igen nagy károkat okozott az országnak.

Iparunk szükséges voltát ha tovább fejteget- nem, igen hosszúra nyulnék jelentésem.

Ipart kell teremteni! Ezt hallja már századok óta az ország. Nincs közgazda az országban ki ne fogadná el mint igazságot, s mint ilyet nem feles- leges ha azt többször hangoztatjuk.

A házi ipar s ipari oktatást terjesztő három- széki egyesület válaszmánya azon eszmétől ve- zettetve, hogy:

1-ször hazánkba ha a házi ipar elmaradottsá-

gáról szó van rendszeren szövézeti ipart értik, minthogy ez ipar elmaradottságának a követke- zménye, miszerint évenként szövetért és fonálért 130 millió forint vándorolt idegen államokba:

2-ször a székely nép a legnagyobb hajlam- mal bírva ezen iparág iránt mely ipar okszerű üzése végett az egyesület S.-Sztygyörgyön egy szövézeti tanműhelyt rendezett be.

A nevezett intézetnek első sorban legfőbb célja, hogy a gyakorlatba bevezesse növendékeit, s később midőn a gyakorlatot elsajátította foglal- kozhatik az elmélettel, különösen fősúly van fektetve a gyorsvetelő kezelésére az előtt nehé- zes kézzeli vetelő dobást más könnyebb szerke- zettel pótolni.

A gyakorlaton kívül foglalkoznak a növendé- kek a szövet elemzéssel vagy is megtanulják egy szövet kifejtése által annak módját, továbbá a munkaközben meg lesz minden körülmény magya- rázva, mi által az elmélet némileg pótolva van.

A szövézeti tanműhely növendékei 5 hónapig dolgoznak a szövézeti tanműhelyben, mely idő után ha, már az illető otthon a szövetekkel foglal- kozott s szorgalommal felhasználja az időt úgy üz- heti ez iparágát, megjegyezném azt, ha a volt nö- vendékek valami újat eddig még nem készített dolgot kívánnának előállítani vagy valamiben fel- világosítást ohajtanának ugy az intézet vezetője az utasításokat megadja s ha a szükség megki- vánvá helyiségebe el is utazik.

Hogy a mélyen tisztelt közgyűlést meggyőz- zem 1-ször arról, hogy a volt növendékek az uta- sítás szerint a még eddig elő nem állított szövetek- ten is képesek otthon elkészíteni, van szerencsem Császár Róza, Baló Teréz és Baló Berta (siketné- ma) munkáit ezenem bemutatni, mely körülmény fényes tanbizonyítéka egyszerűsmdn annak, hogy a székely népbe ez ipar iránti fogékonyság és ké- pesség nagy mértékben van kifejlesztve.

A szövézeti tanműhely működését az 1878. március havába kezdé meg, az első időben három, később 5 majd 6 s jelenleg 7 szövószekekkel fol- ytatja működését. Minthogy az első növendékek S. Sztygyörgy városából valók voltak a kiknek el- látásuk a szülei háznál történt, jelentkezett 26 nö- vendék a kik felváltva dolgozhattak, részünt a szö- vőszekek csekély száma, részünt a szűkhelye volta miatt, mindazonáltal az 1878 szeptember 12-én tar- tott kiállítás és vizsgálat alkalmával a magas kormá- ny képviselője teljes megelégedését fejezte ki a felmutatott eredmény felett.

Jelenleg 8-an foglalkoznak az intézetben, míg 4-en azon okból, hogy az ellátási költségeket fe- dezni nem tudták kimaradtak az intézetből.

El nem mulasztatom, hogy fel ne említsem, miszerint a növendékek gyakorlatlansága, azok nagyszáma a szűk hely s alkalmatlan volta végre a soha meg nem szünő tömegesen történt látogató- sok miatt a munkára való felügyelet teljesen lehe- tetlen volt, mely okoknál fogva az intézet tetemes károkat szenvedett. Így előjött, hogy 3 80 méter- mellék fonalat kénytelenek voltunk szövőszegekbe rongyokkal keverve némileg értékesíteni.

Az intézetnek felügyelője különben se képes az időnként felmerülő károkat egészen megsemmi- síteni a mi csak akkor volna lehetséges ha minden növendék mellett egy-egy felügyelő állana munka közben.

A szövézeti tanműhely productumát minden szerénységet félre téve nem csak a közönség tet- zését nyerte meg, sőt Budapesten egy a székely- művelődési egyesület, mint pedig nagyméltósága Trefort Agoston ur a legnagyobb megelégedését és tetszését fejezte ki. Tekintve azt, hogy Udvar- hely és Bacon közönsége hasonló intézeteket nem csak hogy hajlandók felállítani, de már a kellő lépéseket meg is tették, melykörülmény mind meg- annyit fényes bizonyítéka annak, hogy ez iparág fel van karolva melynek tovább kifejlesztéséről nézetemet később bővebben fogom megtenni.

Az intézetnek növendékei lefolyó idő alatt készítettek:

- 32 drb törülközőt, 24 drb asztalkendőt,
- 8 drb zuhonyt,
- 1 drb pokrocot,
- 18 drb vatmol szoknyát
- 76 mtr gyolcsot
- 120 drb gyapju női kendőt
- 140 drb asztalterítőt,
- 145 mtr futószőnyegét
- 140 drb ágylel való szőnyegét.

Mely cikkek közül a szőnyegek a legnagyobb tetszésnek s keresetnek örvendenek a mi már azon körülményből is kitünik, hogy a készlet futósző- nyegekben 20 mtr ágylel való szőnyegekben 25 s asztalterítőekben 60 drb.

A szövetek eladásából befolyt 641 firt 4 kr. mely összeg anyag beszerzés, beruházások, s kis- sebb kiadásokra lett fordítva.

El nem mulasztatom, hogy fel ne említsem hogy az anyagokért a kétszeres vám, (fonál festve) azon körülmény, hogy nagy tömegekben anyagot be nem vásárolhattunk sőt több alkalommal Bras- sóba is voltunk kénytelenek drága sőt rossz anya- got bevásárolni, továbbá az apreturának teljes hi-ánya a növendékeknek gyakorlatlanság és sokszor figyelmetlensége által előállott károok és végtére a festőde teljes hiánya következtében az intézet;

1-ször nem volt képes egészen hiba s minden tekintetben a külföldi árakkal egyenlő minőségű tárgyakot előállítani

2 szor nem volt lehetséges az árakat a mini- mumra leszállítani.

Említém volt, hogy az intézet szőnyegei kü- lönös tetszésnek örvendenek, s én meg vagyok győ- ződve arról, hogy ha tetszés szerinti szint állitha- hatunk elő, úgy még nagyobb elismerésbe fog gyártmányunk részesülni, de ösztintén megvallom, hogy addig míg a pamlagok elé való 4-6 nsz. meteres szőnyegeket elő nem állítjuk addig e nem- beli gyártmányunkat annál is inkább kiegészítjük minthogy úgy megrendelések valamint naponkénti után kérdézőködések történnek.

Azon összeg mely egy ily szerkezet megvá- sárlására szükséges volna, 200 firtot tesz ki,

Vége következik.

Jókai Pozsonyban

Jókai fogadtatása a rendkívüli kedvezőtlen időjárás dacára igen szíves és ünnepes volt. Az időházban nagy közönség várta jöttét. A Toldy kör nevében Orosz elnök, az akadémiai ifj- uság nevében Erdélyi joghallgató üdvözölte a vendéget, ki a zöld fa vendéglobé szállt. Ott az üdvözlő bizottság tagjaival ebédelt, azután a ka- szinóba, később a Toldy kör helyiségébe ment. Itt Jókai regényeinek mostani kiadója Stampel közölte vele, hogy a regényre, főleg a „Szabad- ság a hó alatt” című regény német fordítására, tö- megesen érkezik a megrendelések mindenfelől, még Oroszországból is.

Esti fél 8 óraker volt a városház nagytermé- ben a felolvasás. Címe: A látható isten. A terem- ben fényes közönség, számos hölgy volt jelen. Megjelentek: Eszterházy István gróf főispán, Szé- chen Antal gróf Wobay tábornok stb. A terem egészen tele volt. Jókait beléptekor élénk tapsvih- ar fogadta, mely a kedélyes, költői felolvasás folyamában többször ismétlődött. — A felolvasás, mely a Petőfi társaság legközelebbi ülésén is be- mutatattik, emelkedett nyelven adja elő, hogy a világegyetemben mindenütt a kis polgár tevékeny- ségében, önéletünk minden folyamatában a nédek életében, szóval mindenütt látható az isteni kéz nyoma.

Viharos tetszésel keftett a felolvasás egy pontja a magyar nyelv szépségeiről. Előadás után a böl- csöde egylet szép labérkoszort, Stampel kiadó pedig nemzeti szalaggal díszített ezüst koszort adott át a költőnek, ki ezután még most folyó ér- dekes regényéből olvasott fel egy igen mulatságos fejezetet, melynek címe „Hogy mulatnak a rabók a börtönben.”

Esti fél tíz óraker a csinosan feldíszített Pa- lugyay-teremben Jókai tiszteletére banket volt: a vendég jobbán a főispán, bal felől a Toldy-kör el- nöke ült. A toasztok sorát Pisztor tanár nyitotta meg; először a királyi párt, azután a költszet egyik fejedelmét, Jókait elítette. Orosz-ur a Toldy kör elnöke és Benes joghallgató szintén az ünne- pelre emelték poharukat.

Erre Jókai emelt szót. Megköszönte a fölötte szíves fogadtatást: de nem fogadhatja el a cí- met, melylyel őt itt illetik; a költszetben nincse- nek királyok és fejedelmek, ott igazi, valódi köz- társaság van. (Eljenzés.) Mindig oda törekedett, — mondá — hogy nemzete hü szolgája lehessen. Toasztot mond, noha tudja, hogy jó barátai azzal fogják insinuílni, hogy ha már nem is az egész hazát, de legalább Budapestet elárlta. (Derültség) 42 évvel ezelőtt — mondja — Pozsony ugyszol- ván már második szülővárosa lett, minthogy ak- kor a főnnál- szokás szerint cserébe Zsigmond Vilmos barátjáért ide adták német szóra. Azt hi- szí, hogy egyiknek sem kell magát szégyenlenie; Zsigmondy arzéki kutakat fur (szónok) pedig ar- tézi lyukakat fur a tintartatóba. (Zajos de- rültség.)

Akkor 42 évvel ezelőtt itt ülésezett az or- szágyűlés, itt őszpontosult Magyarország politi- kai élete. És akkor Pozsonyban mégis csak a né- met nyelvet lehetett megtanulni. Ma pedig, a hol a város már nem politikai központja az országnak az napról-napra magyarabb lesz. Ezt kétségkívül a nemzeti művelődés s a szabadság, továbbá olyan tényezők, minő a Toldy-kör s több más egylet idézte elő. Ezek a legjobb bástyák az idegen kul- tura ellen. Azért a magyar nemzeti művelődés ezen itteni buzzó tényezőikre s Pozsony város derék törekvő polgárságára emeli poharát Él- jenek!

Erre még számos toaszt következett s a társaság késő éjjelig együtt maradt. (B. C)

VIDEKI ÉLET

Új egylet Brassóban.

Brassó, május 9. 1879.

A jelen korrál haladni kívánó izraelita polgá- rok egy életre való egyletet alapítottak, melynek címe „Mefez Thora.” Ezen egylet két célt tűzött ki maga elé, egyfelől nevelni fogja a héber nyelvet és vallást, másfelől terjeszteni a magyar nyelvet az izraelita magyar polgárok közt.

Új egyletünk, már alakulásában is megmutatá életre valósságát, mert oly elnököt választott, ki akar és tud a jelenkorral haladni. Steinhard Zsig- mond helybeli intézet tulajdonos és izraelita vallás anító ur, új elnökünknek sok szerencsét, valóban